

ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร Trilateral Collaboration in Environmental Management of Bangkok Metropolitan

¹วัฒนา อร่ามเชียรธำรง (Watana Aramtiantamrong)

²โสภณ โปยมรัตน์สิน (Sopin Payomratanasin)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (Ramkhamhaeng University)

Email: doctorwatana@gmail.com, sopin.fine@gmail.com

Received March 25, 2020; **Revised** April 10, 2020; **Accepted** April 20, 2020

Abstract

The researcher investigated (1) the characteristics of trilateral collaboration in environmental management of Bangkok Metropolitan. The researcher also examined (2) causative factors instigating trilateral collaboration in environment management of Bangkok Metropolitan. The researcher utilized a qualitative research methodology of which 30 key informants from the public, the NGOs and the people sectors. All were semi-structured interviewed in depth from purposive sampling in 10 target areas of 'Chatuchak Model Project' in Chatuchak district. The findings showed that there were similarities in the characteristics of trilateral collaboration exhibited in environmental management of Chatuchak district areas. These 8 target areas were comprised of school, office building, public park, Chatuchak Weekend Market, Or Tor Kor Market, department store, restaurant and hotel. Similarities were displayed in respect to formal collaboration between the public, the NGOs, and the people sectors by virtue of common participation in a project for collaboration in environmental management. All sectors participated voluntarily. There was sectorial interdependence and all shared resources. This resulted in all sectors coexisting harmoniously.

Keywords: Trilateral, Collaboration, Environmental Management

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ กรุงเทพมหานคร และ (2) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ กรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 30 คน จาก 10 กลุ่มเป้าหมายใน โครงการจตุจักรโมเดล เขตจตุจักร ผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการ สิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ มีความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐ องค์การ พัฒนา เอกชน และองค์การภาคประชาชน อย่างเป็นทางการ ภายใต้โครงการความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยทุก ภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่ง ส่งผลทำให้ภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยพื้นที่เป้าหมาย 8 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียน อาคาร สำนักงาน สวนสาธารณะ ตลาดนัดสวนจตุจักร ตลาดสด อตก. ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร และโรงแรม

คำสำคัญ: ไตรภาคี, ความร่วมมือ, การจัดการสิ่งแวดล้อม

บทนำ

ปัจจุบันการขยายตัวด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศต่าง ๆ รวมถึงอัตราการเพิ่มจำนวนของ ประชากรโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลาย ๆ บริบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิเช่น ภาวะโลกร้อนปรากฏการณ์ ความผันแปรของน้ำทะเล แผ่นน้ำแข็งขั้วโลกละลายทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น การรั่วของชั้นโอโซน ภาวะเรือนกระจก ฝนกรด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากพฤติกรรม การดำรงชีวิตของมนุษย์ที่สร้างปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อมขณะเดียวกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ก็กลับวกมามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทำให้ต้องประสบกับปัญหาในการดำรงชีวิต ประจำวัน เช่น มลพิษทางน้ำ เสียง อากาศ และสารพิษต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งประเด็นความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมดังกล่าว กลายเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสนใจมากขึ้นเป็นลำดับ ดังที่ปรากฏในกฎหมาย สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น อนุสัญญาแรมซาร์ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำในปี ค.ศ. 1971 (The Ramsar Convention on Wetlands: meeting in Ramsar, Mazandaran, Iran on February 2, 1971) ปฏิญญากรุงสต็อกโฮล์ม ในการประชุมสหประชาชาติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในปี ค.ศ. 1972 (Stockholm Declaration on the Human Environment) อนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการจัดการของเสียอันตรายข้ามแดนในปี 1989 (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal) ปฏิญญาไรโอ ว่าด้วย สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ในปี ค.ศ. 1992 (Rio Declaration on Environment and Development) อนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในปี ค.ศ. 1992 (United Nations Framework Convention on Climate Change) โดยมีพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ต่อท้ายอนุสัญญาฉบับนี้ ทั้งนี้กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่าง ประเทศข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงการเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในฐานะผู้มีบทบาท โดยตรงในการจัดการสิ่งแวดล้อม และในฐานะของผู้ดำเนินการ (moderator) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ (stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วม

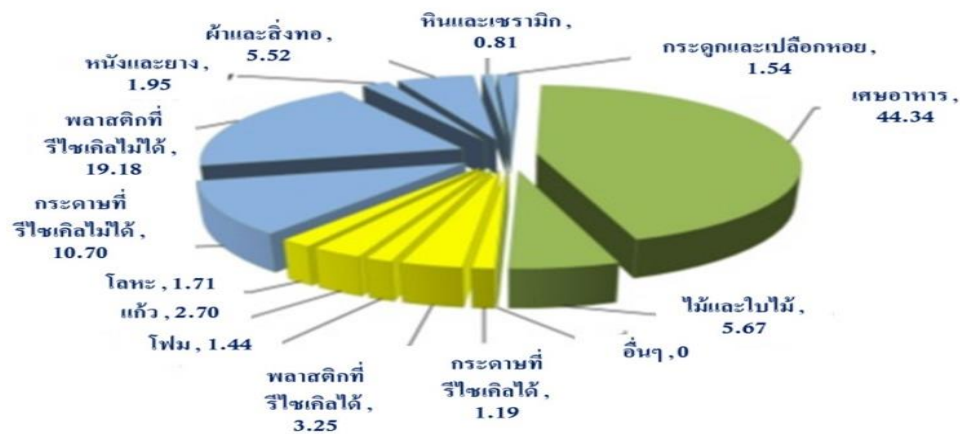
สำหรับประเทศไทย ในรอบหลายปีที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหลายด้าน เช่น เหตุการณ์น้ำท่วม ในปี พ.ศ. 2547 และมหาอุทกภัยในปี พ.ศ. 2554 รวมทั้งปัญหามลพิษทางอากาศโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และน้ำท่วมในที่ราบลุ่มภาคกลางและภาคใต้เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ที่ว่าด้วยนโยบายในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรุงเทพมหานคร (Bangkok Metropolitan Administration) เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในขณะเดียวกัน กรุงเทพมหานครก็มีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศ เป็นทั้งศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง ศูนย์กลางความเจริญ และเป็นเมืองขนาดใหญ่ ที่มีอัตราความเจริญเติบโตขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในเชิงประชากร (จำนวนและความหนาแน่น) การขยายตัวของพื้นที่เขตเมืองและเขตที่อยู่อาศัย สวนทางกับพื้นที่เพื่อการเกษตรที่ลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมีการเปลี่ยนแปลงและมีปัญหามลพิษต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น มลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นต้น ทั้งนี้ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งประชากรที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครเอง รวมทั้งประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่ของผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ๆ หรือประชากรแฝงที่ส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะต่อการรักษาสภาพแวดล้อมเมือง ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นฐานรากของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมนับเป็นอุปสรรคที่สำคัญ รวมถึงราคาที่ดินที่มีราคาแพงและพลังงานที่มีราคาสูงขึ้นล้วนเป็นอุปสรรคด้านต้นทุนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ทั้งนี้กรุงเทพมหานครยังไม่ได้นำหลักการที่ว่าผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรมจึงทำให้กรุงเทพมหานครต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันก่อ

ในปี พ.ศ. 2551 กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคณะกรรมการ การกำกับนโยบายการจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552-2555 ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานฯ ได้มอบนโยบายแก่ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครให้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563) โดยเป้าหมายในปี พ.ศ. 2563 มุ่งให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพฯ ว่า “กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน” (Bureau of Environment, 2012) ซึ่งที่ผ่านมาหากมองในภาพรวมแล้วมีผลงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นที่ประจักษ์ในหลายเรื่อง (Bureau of Environment, 2012) พอยกเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

1. นโยบายการปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมืองให้ดีขึ้นด้วยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทำให้สัดส่วนพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจต่อประชากร หรืออัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรจาก 4.47 ตารางเมตรต่อคน ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 4.6 ตารางเมตรต่อคน ในปี พ.ศ. 2555

2. การจัดการขยะมูลฝอย ถือเป็นความพยายามของกรุงเทพมหานครในการกำจัดปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจาก 3,000 ตันต่อวันเมื่อปี พ.ศ. 2528 เป็น 9,700 ตันต่อวันในปี พ.ศ. 2555 ส่งผลต่อการบริหารจัดการ โดย กรุงเทพมหานครต้องจัดรถเก็บขยะมูลฝอยเพื่อรวบรวมขยะจากทุกที่วันละกว่า 2,000 คัน (Bureau of Environment, Bangkok, 2016) ข้อมูลของสำนักสิ่งแวดล้อม พบว่าองค์ประกอบขยะมูลฝอยที่กรุงเทพมหานครเก็บรวบรวมได้ ประกอบด้วยเศษอาหาร ใบไม้ กิ่งไม้ มากที่สุดถึงร้อยละ 50 ที่เหลือเป็นวัสดุรีไซเคิลร้อยละ 10 ที่เหลือขยะทั่วไปและขยะอันตราย

ภาพที่ 1 ข้อมูลองค์ประกอบขยะของกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ. 2559

From: Bureau of Environment, Bangkok (2016)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันป้องกัน แก้ไข และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือ (collaboration) จากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งองค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน ร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะลำพังภาครัฐ (กรุงเทพมหานคร) แต่เพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Suree Bunyanuphong, 1998) อีกทั้งเป็นแนวทางที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Dhungjun Chareonmuang, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนาคารโลก ที่ได้เคยสนับสนุนให้ประเทศไทยจัดทำ “กลยุทธ์ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศด้านสิ่งแวดล้อม” (Country Development Partnership for Environment-CDP-E) โดยการสร้าง “ภาคีความร่วมมือเพื่อการพัฒนา” (Partnership for Development-PFD)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร” โดยใช้กรณีศึกษา ‘โครงการจัดจตุรโมเดล ระยะที่ 2 (2557-2559)’ ทั้งนี้ โดยจะศึกษาความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงานร่วมกันระหว่าง องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน และองค์การภาคประชาชน ในรูปของไตรภาคี (trilateral collaboration) ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะทำให้ผู้อำนวยการเขตอื่น ๆ ที่เหลือของกรุงเทพมหานคร ทั้ง 49 เขต สามารถใช้เป็นต้นแบบ และเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมืออันดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ของตน อันจะส่งผลทำให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยลดมลพิษสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา “ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร” โดยศึกษาความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายใต้ ‘โครงการจัดตั้งกรม (ระยะที่ 2)’ ในเขตจตุจักร ซึ่งมีความร่วมมือต่าง ๆ จากองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน ในรูปของไตรภาคี (trilateral collaboration)

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 10 กลุ่ม ประกอบด้วย ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน อาคารสำนักงาน สวนสาธารณะ ตลาดนัดสวนจตุจักร ตลาดสด อตก. ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร และโรงแรม ซึ่งเป็นกรณีศึกษา (case study) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการจัดตั้งกรม (ระยะที่ 2) ดังนี้

- 2.1 องค์การภาครัฐ ได้แก่ ตัวแทนสำนักงานเขตจตุจักรที่ลงพื้นที่ทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ จำนวน 5 คน

- 2.2 องค์การพัฒนาเอกชน ได้แก่ ประธานมูลนิธิจิตอาสา ผู้ประสานงาน และเจ้าหน้าที่ภาคสนาม จำนวน 5 คน

- 2.3 องค์การภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2559 โดยรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง 2 ปี เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตจตุจักร ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดความร่วมมือ (Collaboration)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอใช้คำว่า “ความร่วมมือ” ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Collaboration” ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง “ความร่วมมือ” ไว้ดังนี้

Agranoff and McGuire (2003) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นกระบวนการกระตุ้นให้องค์การต่าง ๆ หันมาทำงานร่วมกัน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้สำเร็จลงไปได้ด้วยศักยภาพขององค์การเพียงองค์การเดียว ส่วน McGuire (2006) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมอีกว่า ความร่วมมือถือเป็นการเข้ามามีบทบาทของผู้เล่นที่มีหลากหลายภายใต้บริบทความร่วมมือต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันหาข้อตกลงมากกว่าเป็นแค่การดำเนินการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว

Crow (2002) ได้กล่าวถึงผลลัพธ์จากความร่วมมือแบบ Collaboration ว่าส่งผลให้ทุกฝ่ายได้รับ ประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ “ชนะ-ชนะ” (win-win) ประกอบด้วย การแข่งขัน (Competition) ซึ่งเป็นรูปแบบ ‘ฉันชนะ-คุณแพ้’

ความร่วมมือ (Collaboration) ซึ่งเป็นรูปแบบ ‘ฉันชนะ-คุณชนะ’ การประนีประนอม (Compromise) ซึ่งเป็นรูปแบบ ‘บางครั้งฉันชนะ-บางครั้งฉันแพ้’ การหลีกเลี่ยงการแข่งขัน (Avoidance) ซึ่งเป็นรูปแบบ ‘ไม่สนใจว่าจะแพ้หรือชนะ’ และการปรองดอง (Accommodation) ซึ่งเป็นรูปแบบ ‘คุณชนะ-ฉันแพ้’

Woradech Chantasorn (1997) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกแก่ 2 ฝ่าย ทำให้ทั้ง 2 ฝ่าย ได้รับ ผลประโยชน์ในทางบวก สร้างความผูกพัน และการยอมรับการทำงานเป็นทีมเพื่อ ความสะดวก ของโครงการที่จะกระทำร่วมกัน ขณะที่ Phatthayot Nettharanon (1997) ให้ความหมายว่า หมายถึง การกระทำใน กิจกรรมใด ๆ ในลักษณะของการมีส่วนร่วม ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุจุดหมายใน กิจกรรมนั้น ๆ และ Teeraphat Kaewjunun (2000) ให้ความหมายว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดหมายอย่างเดียวกัน โดยที่ทุกคนไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้บรรลุจุดหมายเหมือนกัน แต่หากเป็น ผลงานที่น่าพอใจ และสามารถบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนได้

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ความร่วมมือพฤติกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ของบุคคลมากกว่า 1 ฝ่าย ขึ้นไปในกิจกรรมที่มีร่วมกัน พร้อมสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมาย และได้ประโยชน์ทุกฝ่าย

รูปแบบความร่วมมือ

Agranoff and McGuire (2003) ที่ได้แบ่งรูปแบบความร่วมมือออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารความร่วมมือบนพื้นฐานอำนาจขององค์การ (jurisdiction-based management model) เป็นการเปิดโอกาสให้องค์การจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งต่างมีเป้าหมายของตนอยู่แล้วเข้า มาร่วมมือกันกำหนดเป็นเป้าหมายและภารกิจของกลุ่ม ทำให้งานของกลุ่มประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึง การเจรจาต่อรองระหว่างองค์การด้วย ถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีความกระตือรือร้นสูงที่สุด

2. รูปแบบความร่วมมือที่เป็นการละเว้น (abstinence model) เป็นรูปแบบของความพยายามละเว้นไม่ให้ถูก ผนวกเข้าไปในกระบวนการสร้างความร่วมมือกับองค์การอื่น ๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ต้องการหลีกเลี่ยง กระบวนการ รวมถึงกฎ ระเบียบ และกติกาบางอย่างจากอิทธิพลของรัฐบาลกลางที่จะให้ทำสิ่งที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งขาดแคลนซึ่งทรัพยากร หรือมีภารกิจอย่างอื่นที่จำเป็นต้องดำเนินการหรือต้องรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงาน อย่างอื่น หรือขาดศักยภาพที่เพียงพอต่อการเข้ามาดำเนินการความสัมพันธ์หรือเจรจาต่อรองกับองค์การอื่น ๆ หรือไม่ ต้องการให้ความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นกับองค์การภายนอก มีผลกระทบในทางลบต่อสถานะต่าง ๆ รวมถึงสถานะทาง เศรษฐกิจขององค์การตนเอง ถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีความกระตือรือร้นต่ำที่สุด

3. รูปแบบความร่วมมือจากระดับบนสู่ระดับล่าง (top-down model) เป็นรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับ องค์การที่อยู่ในระดับบน โดยเฉพาะการที่ต้องนำนโยบายจากรัฐบาลกลางไปปฏิบัติ เพื่อความปลอดภัย จึงพยายาม ทำให้ได้แค่ “มาตรฐานต่ำสุด” ตามที่กำหนดมา

4. รูปแบบความร่วมมือระหว่างผู้ให้กับผู้รับ (donor-recipient model) เป็นการสร้างความร่วมมือกันระหว่าง องค์การที่มีบทบาทเป็นผู้ให้เงินสนับสนุนกับองค์การที่มีบทบาทเป็นผู้รับเงินสนับสนุน โดยทั้ง 2 องค์การ จะดำเนินการ แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการควบคุมกันเอง รูปแบบที่สี่นี้ ถือเป็นต้นแบบของการจัดการความร่วมมือใน ระดับแนวตั้ง

5. รูปแบบเกิดปฏิกิริยาความร่วมมือ (reactive model) เป็นการสร้างความร่วมมือในแบบชั่วคราวชั่วคราว กล่าวคือ บางครั้งองค์การอาจจะให้ความร่วมมือ แต่ในบางครั้งก็อาจไม่ให้ความร่วมมือ เพราะใช้หลักคิดว่าสามารถ

ปกครองตนเองได้อยู่แล้ว รัฐบาลกลางจะใช้วิธีแบบเผด็จการหรือสั่งการไม่ได้ ต้องให้อิสระเสรีกับการตัดสินใจของประชาชน

6. รูปแบบความร่วมมือเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ตนเอง (contented model) เป็นการสร้างความร่วมมือแบบถ่วงดุลโอกาสหรือเป็นความพยายามเก็บเกี่ยวโอกาสที่ดีให้แก่ตนเอง กล่าวคือ องค์การบางองค์การอาจจะสร้างความร่วมมือแต่เฉพาะกับองค์การที่มีแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนมีแผนงานที่สามารถจะสร้างผลประโยชน์และขยายโอกาสที่ดีให้กับตนเองได้เท่านั้น

Chai-Anan Samudavanija (2005) ได้เสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานและ/หรือองค์การ ออกเป็น 13 รูปแบบ ได้แก่ (1) การยุบรวม (merge) (2) การร่วมกิจการ (joint venture) (3) การเป็นหุ้นส่วนกัน (partnership) (4) การร่วมมือ โดยไม่รวมกัน (cooperation) (5) การร่วมเฉพาะด้านที่เป็นการทำธุรกิจ (business aggregator) (6) การรวมกลุ่มเฉพาะกิจ (consortium) (7) การร่วมกิจกรรมกัน (8) การร่วมมือ เป็นเครือข่าย (network) (9) การเป็นศูนย์ที่เชื่อมประสาน (hub) (10) การเป็นศูนย์กลาง ด้านข้อมูลข่าวสาร (clearing house) (11) การแลกเปลี่ยน (exchange) (12) คู่ค้าคู่แข่ง (cooptation) และ (13) การดำเนินการตามกลไกตลาด (marketplace)

กล่าวโดยสรุป ความร่วมมือมีรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือความเหมาะสมโดยจะต้องพิจารณาจากลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่และกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคม ค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นความสามารถและความพร้อมรวมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสร้างความร่วมมือ ระยะเวลา บุคลากร งบประมาณ นโยบายขององค์การ ฯลฯ ดังนั้น ความสำเร็จของความร่วมมืออยู่ที่ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และการเลือกกระบวนการเพื่อสร้างความร่วมมือที่มีความเหมาะสม ซึ่งความร่วมมือที่สร้างสรรค์ จะต้องประกอบด้วย กระบวนการย่อย ๆ หลายรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โครงการการจัดการมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิลแบบครบวงจรในแขวงจตุจักร เขตจตุจักร ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายตามแหล่งกำเนิดมูลฝอยใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น 10 แห่ง ประกอบด้วย 1) ชุมชน/หมู่บ้าน จำนวน 13 แห่ง 2) โรงเรียน จำนวน 2 แห่ง 3) อาคารสำนักงาน จำนวน 12 แห่ง 4) สวนสาธารณะ จำนวน 3 แห่ง 5) ตลาดนัดสวนจตุจักร จำนวน 1 แห่ง 6) ตลาดสด อตก. จำนวน 1 แห่ง 7) ห้างสรรพสินค้า จำนวน 2 แห่ง 8) ร้านอาหาร จำนวน 15 แห่ง 9) โรงแรม จำนวน 1 แห่ง และ 10) อื่น ๆ 2 แห่ง (วิธีการเลือกเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมายแต่ละ 2 ราย รวมเป็น 20 ราย และตัวแทนของสำนักงานเขตจตุจักร 5 ราย มูลนิธิจิตอาสา (NGOs) 5 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 30 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลังจากนั้นนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล 2. กระบวนการบริหารความร่วมมือและ 3. ปัญหาอุปสรรคการบริหารความร่วมมือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการลดทอนข้อมูลการสร้างข้อสรุปและยืนยันข้อมูลการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) ประกอบด้วย 1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ได้แก่ การตรวจสอบแหล่งสถานที่ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการโครงการในสถานที่ที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบว่าจะได้ข้อมูลตรงกันหรือไม่ การตรวจสอบแหล่งบุคคล ผู้วิจัยสัมภาษณ์

ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 2. การตรวจสอบสามเฝ้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการตีความ (interpretation)

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ มีความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชนอย่างเป็นทางการ ภายใต้โครงการความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมโดยสมัครใจ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งส่งผลทำให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่า จากพื้นที่เป้าหมาย 8 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียน อาคารสำนักงาน สวนสาธารณะ ตลาดนัดสวนจตุจักร ตลาดสด อตก. ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร และโรงแรมนั้น ปัจจัยร่วมที่ทำให้เกิดความร่วมมือมี 7 ปัจจัย ได้แก่ (1) การเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน (2) นโยบายให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อม (3) การมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน (4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (5) การมีเทคนิคและวิธีการบริหารสิ่งแวดล้อม (6) ความเป็นกลุ่มสังคม และ (7) การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนพื้นที่เป้าหมายอีก 2 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ชุมชน และหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นทางการ เนื่องจากขาดปัจจัยที่สำคัญ 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) การเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และ (2) การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม จากการที่ทุกภาคส่วนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมตามบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ส่งผลทำให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร” ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ การเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกัน ปัจจัยร่วมที่ทำให้เกิดความร่วมมือและทำให้ไม่เกิดปัญหาความขัดแย้ง มี 5 ปัจจัย ได้แก่ นโยบายให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีเทคนิคและวิธีการบริหารสิ่งแวดล้อม และความเป็นกลุ่มสังคม ดังนั้น หากต้องการสร้างความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตกรุงเทพมหานครให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบของปัจจัยครบทั้ง 7 ปัจจัย ได้แก่ การเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม นโยบายให้

ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีเทคนิคและวิธีการบริหารสิ่งแวดล้อม และความเป็นกลุ่มสังคม

อภิปรายผล

ลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ มีความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน อย่างเป็นทางการ ภายใต้โครงการจัดจตุรโมเดล ระยะที่ 2 โดยทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งส่งผลทำให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้นสอดคล้องกับงานของ Crow (2002) ที่ได้กล่าวถึงผลลัพธ์จากความร่วมมือแบบ Collaboration ว่าจะส่งผลให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ “ชนะ-ชนะ” (win-win) ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือมี 7 ปัจจัยได้แก่ (1) การเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน สอดคล้องกับงานของ Chamlong Poboon (2016) และ Office of the National Economic and Social Development Board (2004) ที่ให้ข้อมูลว่าการประสบปัญหาหรือสถานการณ์ร่วมกัน เช่น การได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การประสบปัญหาหมอกพิษร่วมกัน ผลกระทบทางลบเกิดขึ้นในชุมชน การได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะเพิ่มความตื่นตัวของคนให้สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น (2) นโยบายให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ แนวคิดของ Chamlong Poboon (2016), และ Cohen and Uphoff (1977) ที่กล่าวว่า นโยบายของรัฐ นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น การกำหนดนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความร่วมมือ (3) การมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำองค์การภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chamlong Poboon (2016); Somporn Thongsri (1999) และ Office of the National Economic and Social Development Board (2004) ที่กล่าวว่าความพร้อม ความตั้งใจ และจริงจังในการทำงานของผู้นำ รวมทั้งมีทักษะในการประสานงานของผู้นำจะส่งผลทำให้คนมีความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Chamlong Poboon (2016), Wilaiporn Somboonchai (1991); Somporn Thongsri (1999) ที่กล่าวว่า การสื่อสารทำให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ตรงกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และช่วยกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อันส่งผลทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น (5) การมีเทคนิคและวิธีการบริหารสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ Bundit Euawattananukul and Phairarit Sukerd (2001) ที่กล่าวว่า เทคนิคต่าง ๆ เช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อทำงานร่วมกันจะช่วยทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (6) ความเป็นกลุ่มสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Chamlong Poboon (2016), Wannika Phumwongphitak (1997), Wilaiporn Somboonchai (1991) และ Office of the National Economic and Social Development Board (2004) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านสังคม เช่น ความต้องการการยกย่องจากบุคคลอื่น การได้รับการชักจูงจากผู้นำในชุมชน เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ในโครงการ ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การมีตำแหน่งทางสังคม ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความไว้วางใจของประชาชนต่อบุคคล ล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความร่วมมือ และ (7) การมีความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Somporn Thongsri (1999) และ Office of the National Economic and Social Development Board (2004) ที่กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน

1. การสร้างความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการจัดจรรโมเดล (ระยะที่ 2) เขต จตุจักร เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือ สามารถนำข้อค้นพบที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงาน เพื่อลดปัจจัยที่เป็นข้อจำกัด/อุปสรรคต่อความร่วมมือให้น้อยลง อัน จะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการด้านสิ่งแวดล้อมโครงการอื่น ๆ โดยตรง เนื่องจากโครงการจะมีแนวโน้ม ที่จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ โดยต้องพิจารณาถึงบริบทของพื้นที่ที่จะดำเนินการโครงการฯ ด้วย

2. ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างความร่วมมือ ภาครัฐควรเป็นริเริ่ม และเป็นผู้ประสานงานกลาง (central coordinator) หรือผู้ไกล่เกลี่ย (mediator) ในการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่เป้าหมาย โดยเริ่มต้นให้ภาครัฐเป็นผู้ริเริ่มและจัดทำร่างโครงการเพื่อสร้างความร่วมมือ ระหว่างองค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน ในการจัดการ สิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่เป้าหมาย อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ ขั้นตอนการทำงาน วิธีการ ดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และกิจกรรมต่าง ๆ หลังจากนั้น ตั้งองค์การภาคเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขร่างโครงการฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ภาคส่วน ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินโครงการฯ

3. ควรจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา หรือโรงเรียนต่าง ๆ โดยอาจกำหนดให้มีการฝึกอบรมทั้งระยะสั้น และระยะยาว ทั้งนี้ โดยให้ วิทยากรผู้มีประสบการณ์โดยตรงมาเป็นผู้สอน และมีการพาไปศึกษาดูงานในโครงการฯ ที่โดดเด่น เพื่อกลับมาพัฒนา โครงการในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

หากจะทำการศึกษเกี่ยวกับโครงการฯ ที่ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน โดยมี กลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ที่ชัดเจน ผู้สนใจควรทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ หรือ mixed method เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทั้งแนวกว้าง และ ‘แนวลึก’ ก็จะทำให้งานวิจัยมีความโดดเด่นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร โครงการฯ ที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ การวิจัยเชิงเปรียบเทียบก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เพิ่มเติม กล่าวคือ การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความร่วมมือที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการประเภทเดียวกัน 2 โครงการ ขึ้นไป โดยศึกษาตรวจสอบปัจจัยว่ามีปัจจัยความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมด้านใดบ้างที่เหมือนหรือแตกต่างกัน และ ส่งผลให้แต่ละโครงการประสบความสำเร็จ สามารถนำไปต่อยอดกับเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ โดยที่โครงการความร่วมมือลักษณะไตรภาคีนั้น มีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต จาก เหตุของการขยาย ‘โครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure)’ ของภาครัฐ ผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาดังกล่าวจะนำมาซึ่ง ประโยชน์ในเชิงวิชาการโดยได้รับการยอมรับจากศาสตร์แขนงอื่นมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร

1. ได้ทราบลักษณะความร่วมมือระหว่างไตรภาคีในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร ในโครงการ จตุจักรโมเดล ระยะที่ 2 ว่ามีกระบวนการบริหารความร่วมมือไตรภาคี ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและหาวิธีการแก้ไข

2. เป็นตัวอย่างแก่สำนักงานเขตอื่น ๆ ที่เหลือ ตลอดจนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในการนำข้อค้นพบไปปรับใช้ในดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

References

- Agranoff, R. and McGuire, M. (2003) *Collaborative public management: New strategies for local governments*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Bureau of Environment. (2012). *Bangkok, in collaboration with JICA and partners*, continues the global warming reduction plan (online). Retrieved, March 10, 2014, from http://203.155.220.174/modules.php?name=activeshow_mod&file=article & asid = 292.
- Bureau of Environment, Bangkok. (2016). *Environmental Quality Situation Report, Bangkok 2016*. Bangkok: Printing House Thai alphabet.
- Chantasorn, W. (1997). *Policy implementation*. Bangkok: Graphic format (Thailand).
- Chareonmuang, D. (2002). *Sustainable cities: concepts and experiences of the west*. Chiang Mai: Social Research Institute Chiang Mai University.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concepts and measures for project design, implementation, and evaluation*. New York: Cornell University.
- Crow, Raym. (2002). *The case for institutional repositories: SPARC position paper*. Retrieved, March 10, 2014, from http://scholarship.utm.edu/201/SPARC_102.pdf.
- Euawattananukul, B., & Sukerd, P. (2001) *Community Participation Study Report: A Case Study of Community Recycling Materials Center and Waste Bank in Bang Kapi District, Bangkok*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute,
- Kaewjunun, T. (2000). *Farmers' cooperation in the implementation of public land reform in Sing Buri Province*. Master of Social Work Thesis in Administration and Social Welfare Policy Faculty of Social Work, Thammasat University
- McGuire, M. (2006). Collaborative Public Management: Assessing What We Know and How We Know It. *Public Administration Review*, 66, 33-43.
- National Environment Protection and Promotion Act 1992. (1992, 4 April). *Government Gazette*, Book 109 (Episode 37), p.43

- Nettharanon, P. (1997) *A Study of School Administrators' and Abbot's Comments on Cooperation in Educational Management Between Schools and Temples: A Case Study of Primary Schools under the Jurisdiction of Bangkok That uses the area of the temple*. Master of Social Work Thesis Faculty of Social Work, Thammasat University
- Office of the National Economic and Social Development Board (2004). *A project to study the model of participation in Natural resource management*. Bangkok: Author.
- Phumwongphitak, W. (1997). *Problems and Obstacles of People Participation in the Family and Community Development Project: A Case of Duang Khae Community, Pathumwan District, Bangkok*. Master of Social Work Thesis, Thammasat University.
- Poboorn, C. (2016). Local Authorities' Management in Tackling Global Warming Problems. *JOURNAL OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT*, 12(1), 46-69.
- Somboonchai, W. (1991). *Participation of community development volunteer leaders in conservation of provincial natural resources Lampang*. Thesis for Management Development Master, Graduate Institute of Management Development.
- Thongsri, S. (1999). *Participation of community development volunteer leaders (leader of Bosch) in managing community environment in provincial areas*. Responsibilities of the Academic Assistance Center Community. Development Area 3. Retrieved December 14, 2014, from <http://www.cdd.go.th>